

Platteland China leert stemmen

door onze correspondent
JAN VAN DER MADE

BAIMIAOZI - "Het is een bijzondere dag voor ons dorp," brult de luidspreker. "Vandaag kan iedere dorpling zijn grondrecht als staatsburger van de Volksrepubliek China ten volle genieten: het recht om te kiezen."

In Baimiaozi, in de Noordchinese provincie Liaoning, werd vorige maand het dorpscomité gekozen. Het comité is het laagste bestuurlijke orgaan in het land en bestaat uit vijf personen.

Er was, en dat is uniek in China, meer dan één kandidaat voor elke post. Twee mannen streden voor de positie van voorzitter, een functie die vergelijkbaar is met die van burgemeester.

Kandidaat Ma Endong (44), die de voorzitterspost al eerder bekleedde, is geen partijlid. Hij staat zelfbewust op het schoolterrein en kijkt naar de kiezers die in de klaslokalen hun stembiljetten bestuderen.

"Het belangrijkste is dat het dorp rijk wordt," zegt hij. "Er zijn hier veel economische problemen. De prijzen van kunstmest gaan omhoog. Wij als comité moeten zorgen dat de boeren subsidie krijgen."

Ma's rivaal, Wang Xiangming (38), is wel partijlid. Ook Wang heeft 'economische bloei' hoog op de agenda staan. Wat vindt hij van de enorme vervuiling rond het dorpje? In de sloten tussen de akkers staat groen water met een vreemde glans. Veel stukken land zijn bedolven onder plastic zakken, piepschuim, roestige stukken blik en kapotte flessen. "Daaraan kan je zien dat onze economie vooruitgaat," meent Wang.

"Na de Culturele Revolutie

van Mao Zedong bleken de meeste dorpen in China onbestuurbaar," zegt Lauraine Spiess van het Amerikaanse *International Republican Institute* (IRI), dat door de Chinese overheid werd verzocht adviezen te geven bij de verkiezingen. "In sommige dorpen staken de boeren de koppen bij elkaar en vormden comités om orde op zaken te stellen."

Peking besloot deze dorpscomités te sanctioneren. In 1987 werd de 'Organieke Wet inzake Zelfbestuur in Boerendorpen' ingediend, een ontwerpwet die dorplingen het recht gaf hun leiders zelf aan te wijzen.

Aanvankelijk werden alleen 59 'modeldorpen' aangewezen als experimenteelcentra. Nu doen vrijwel alle provincies mee aan de verkiezingen die elke drie jaar worden gehouden.

Er zijn een miljoen dorpen, dus elk jaar moeten er meer dan driehonderdduizend verkiezingen worden georganiseerd.

Geheim stemmen is een nieuwtje. Boeren hoeven hun naam niet in te vullen en in Baimiaozi is er zelfs een ruimte met de tekst 'Geheim Stemlokaal' op de deur. Maar daar zit niemand. De boeren hokken samen in andere lokalen en bestuderen elkaars stembiljetten. "Geheim stemmen is niet echt nodig," zegt een van hen. "Zo kan ik mijn vrouw helpen, die kan niet lezen."

Een andere boer die twijfelt tussen Wang en Ma, luistert naar opmerkingen van zijn buurman

die al langer in het dorp woont. "Ik heb Ma nog als baby gezien. Hij werd hier geboren. Stem maar op hem." De boer zet een streepje onder Ma.

Het campagnevoeren gaat nog niet echt lekker. "Chinezen zijn niet gewend zichzelf op de borst te kloppen," zegt mevrouw Meng Yaqin van het ministerie van burgerzaken. "Het is eerder de taak van familie of vrienden om de sterke kanten van een kandidaat aan te prijzen."

Ma Endong heeft evenmin als Wang Xiangming echt campagne gevoerd. "Het is niet nodig," zegt

Ma. "Ik ben helemaal niet zo geweldig, wat moet ik ze vertellen," mompelt Wang verlegen. Later geeft hij toe dat hij toch bij een aantal mensen is langs gegaan om 'eens even te praten'. "Het is goed de meningen van de massa te horen."

Het tellen van de stemmen be-

gint. In een leeg klaslokaal worden de biljetten op de grond uitgespreid, ondet het toezicht oog van Mao Zedong, Lenin en Albert Einstein, die op posters aan de muren prijken. Een vrouw leest de namen voor van de kandidaten die zijn aangestreept, en twee andere kijken over haar schouder mee. Een ander turft met krijt streepjes op een schoolbord. Het omslachtige proces neemt uren in beslag.

Na drie uur tellen worden de boeren bij elkaar geroepen op het schoolplein. Volgens de leider van het verkiezingscomité was er een opkomstpercentage van 94 procent. De uitslag ligt er niet om: Ma Endong, de onaf-

hankelijke kandidaat, wint met 1223 stemmen. De teleurgestelde Wang heeft er maar 707.

Waarom durft de Communistische Partij het nu aan met democratie te experimenteren? Lauraine Spiess van het IRI: "Er is de laatste tijd veel onrust geweest op het platteland. Boeren zijn ontevreden over dorpscheefs die door de partij werden aangewezen. Velen misbruiken hun positie en leggen de boeren enorme belastingen op."

Ook maken boeren zich zorgen over de stijgende misdaad: uit een onderzoek bleek afgelopen maand dat liefst 86 procent van de ondervraagde boeren zich 'zorgen maakt over de veiligheid op straat'. "Vroeger hoefden we onze deuren niet op slot te doen," klaagt een van de kiezers in Baimiaozi.

De toenemende misdaad wordt toegeschreven aan het onvermogen van dorpsleiders om een efficiënte politiemacht op de been te houden. "Ze hebben het veel te druk met hun eigen bankrekening," schreef het Chinese *Wetsdagblad* onlangs in een verrassend openhartig artikel.

In de provincie Fujian, waar vorig jaar verkiezingen werden gehouden, bleek zestig procent van de direct gekozen burgemeesters geen partijlid te zijn. In sommige dorpen slaagt de lokale dorpsraad er zelfs in beslissingen van de partijcellen te blokkeren.

Snijdt de communistische partij zichzelf niet in de vingers? Wang Zhenyaq van het ministerie van burgerzaken: "Als er een niet-partijlid wordt gekozen krijgt hij een lidmaatschap aangeboden. In de meeste gevallen nemen ze dat aan. Op die manier snijdt het mes aan twee kanten: de partij heeft er een nieuw lid bij, dat lid wordt gesteund door het volk."

'Belangrijk voor ons is dat het dorp rijk wordt'